

משפט

הצוידים הנכסנים

עומדים להתגרש? חוששים שהצד השני מעלים מכם כספים? יש הרבה צווים, חלקם לא מאוד מוכרים, שתוכלו להפעיל נגדו • מהקפאת חשבונות בחו"ל ועד למינוי חוקר מיוחד

מאת ליטל דוברוביזקי

« בית המשפט בת"א חייב באחרונה בעל לוויתר על הסודיות הבנקאית ולהמציא לתיק בית המשפט את רפי הח' שבונות שלו בבנקים בשווייץ ובארה"ב, לדרישת אשתו. החלטת בית המשפט ניי תנה לאחר שהוכח כי הבעל הוא איש עתיד נכסים וכי רמת החיים שבה חיו הוא ואשתו עלתה בהרבה על הצעתו לתשלום המזונות. בתיק הגירושין הזה נעשה שימוש בצו

כלכלי, אחד מרבים שבסמכות בית המשפט להוציא ומטרתם לסייע למבקש אותם למנוע נזק שעלול להיגרם לו ע"י פעולה חד צדדית של בן או בת הזוג - למשל יציאה לצמיחות מהארץ, הברחת רכוש ועוד. "בסכסוכים משפטיים בתחום דיני המשפחה יש לצווים כלכליים השפעה עצומה על התוצאה הסופית בתיק", מציין עו"ד פיני אביב, מעורכי הדין המובילים בתחום דיני המשפחה. לדבריו יש צווים מוכרים - צו עיקול זמני, צו עיכוב יציאה מן הארץ, צווי מניעה ועוד - אולם יש גם צווים שהציבור מכיר פחות ושהשימוש בהם יכול להיות אפקטיבי מאוד.

סמכות בית המשפט לענייני משפ"ח לתת צווים שכאלה היא כמעט בלתי מוגבלת. ניתן למשל לקבל צווים לגילוי מידע פיננסי המופנים אל הבנקים, אל רשויות המס וגם לדרוש צילומי מאזנים ומסמכים חשובנאיים, פרטים בדבר אחזקת מניות ופירוט עסקאות, מסבירה עו"ד רות דיינ'וולפנר.

באחד המקרים קיבל בית המשפט בירושלים בקשה של אישה לצרף כנתבעים לתביעה נגד בעלה כמה חברות שהבעל מחזיק במחצית ממניותיהן והוא המנהל היחיד שלהן. האישה טענה כי הבעל איים לרוקן את החברות מכסף, דבר שיפגע בדיכיות העתידית. בית המשפט בערכאה

עו"ד פיני אביב
בית המשפט
המזונות

ולפני שהגיע המועד לאיוון בפועל של הנכסים. החוקר יתחקה אחר נכסי הבעל ויגיש רייוח לבית המשפט. "במקרים בהם לבעל חברות או עסקים ניתן להורות על מינוי מנהל זמני מיוחד לחברה", מוסיפה עו"ד דיינ'וולפנר. "הוא ישא בתפקיד במקום הבעל לפחות עד לגמר ההליכים המשפטיים, וזאת כדי למנוע מהבעל לרוקן את נכסי החברה, להפחית את שווייה או להגריל את חובותיה, על מנת לגרוע מזכויותיה של אשתו בחברה לעת פירוק הנישואין". עו"ד טלי הוד ליבוביץ ועו"ד שירלי

ראשונה קבע כי בשל החשש להברחת נכ"ס, צירוף החברות של הבעל הינו הכרחי וכי רק כך ניתן יהיה לתת הוראות לחברות שבכוחן לשמור על זכויותיה של האישה. הבעל ערער, אולם ערעורו נדחה. עו"ד אביב מציין כי בית המשפט אף לא נרתע למנות מומחה בעל סמכויות חקיר"תיות כדי להוכיח את שווי הרכוש של אחד מן הצדדים. עו"ד צפית קצובר ממשרד עו"ד עדו דיבון מציינת כי צו למינוי חוקר לכל נכסי הבעל יכול מאוד לסייע לאישה, כאשר בעלה הוא בעל נכסים. "צו כזה יכול להינתן גם כאשר בני הזוג עדיין נשואים

מגיעים גם לחו"ל

גם "צו מרווה" יכול לספק עזרה רבה בתיק. מדובר בצו מניעה המכוון אישית אל הנתבע ומונע ממנו להוציא את נכסיו מרשותו ולהעבירם לאחרים. "המיוחד בצו מרווה, הוא שניתן להחילו גם על נכסים שנמצאים מחוץ לישראל", אומרת עו"ד צפית קצובה.

השימוש בצווי מרווה נעשה לרוב כאשר מדובר בכספים המצויים בחשבונות בחו"ל. במקרים כאלה לא ניתן לבקש צו עיקול זמני כנגד הבעל, שכן אין לבית המשפט בישראל סמכות להטיל עיקול על כספים המצויים מחוץ לתחום שיפוטו. מספרת עו"ד רות דיין-וולפנר: "באחד המקרים המתנהלים כעת בבית המשפט לענייני משפחה, הפקידו הבעל והאשה סכום של יותר מ-100 אלף דולר בחשבון בנק בארה"ב הרשום על שם האישה, שהינה תושבת ארה"ב וישראל. בית המשפט הורה על הוצאת צו מניעה אישי, האוסר על האשה לבצע העברה כלשהי בכספים המצויים בחשבון על שמה בחו"ל".

עו"ד רן רייכמן מספר על מקרה שבו מסגרתו הלוותה אישה לבעלה השני חלק מהרכוש שירשה מבעלה הראשון, כנגד התחייבויות שנטל על עצמו הבעל כלפיה. לימים הפר הבעל את ההסכם ואת הכספים שהיה עליו להחזיר לאשתו העביר לחשבונות בנק בחו"ל. הפתרון היה הוצאת צו מרווה שהופנה אישית כנגד הבעל, ואסר עליו לעשות שימוש באותם הכספים.

"מכת הצווים הכלכליים יכולה להיות כואבת", אומר עו"ד פיני אביב. "כאשר צד מסוים עותר לקבלת צו מסוג זה, עלול הדבר לשתק את הפעילות של הצד האחר. במקרים רבים הצווים הללו מדרבנים את הצד הנפגע לנהל משא ומתן ולהגיע להסדר". עם זאת מדגיש עו"ד אביב כי בתי המשפט מגיבים בחומרה כאשר המידע שנמסר להם כדי להשיג את הצו המבוקש היה מטעה. הוא מביא לדוגמה מקרה של אישה שהוציאה צו עיקול נגד הבעל. היא העבירה את הצו לבנק וצירפה אליו הבקשה, וכך נחשף הבנק למסכת של עובדות שהוא לא אמור לדעת אותן – דבר שיצר את הרושם שהבנק צריך להגביל לבעל את האשראי. באותו מקרה הוגשה תביעה נגד האישה על הנוק שגרמה לבעל.

הצווים האלה הם המשמעותיים ביותר והפחות מוכרים, מציין עו"ד אביב. "שורש פט אנגלי בכיר מבית המשפט לערעורים באנגליה כינה את הצווים האלה 'הנשק הגרעיני של המשפט'".

צו "אנטון פילר" מאפשר תפיסת נכס/ים מסמכים והוצאתם תוך כדי כניסה של התובע לחצרי (מגורים, משרדים וכד') הנ"ת. הרעיון שעומד ביסודו של הצו הוא מניעת הצד שכנגד מלהשמיד ראיות.

"בישראל צו אנטון פילר לא התקבל בזרועות פתוחות והוא אכן נחשב כ'נשק יום הדין', בשל חרירתו לפרטיות הוולת", מציין עו"ד רן רייכמן המתמחה בדיני משפחה. "בתי המשפט לא ממחרים להוציא צו אנטון פילר, במיוחד כיום, כאשר ישנה רגישות והקפדה על זכויות היסוד של הפרט", מחזקת עו"ד צפית קצובה, "על פי התקנות, המבחן למתן צו אנטון פילר הוא כפול: ראשית, כשביית המשפט השתכנע שעומדת להיעשות פעולת של העלמת נכסים או השמדתם. שנית, כשפעולת ההשמדה או ההעלמה תכביר באופן ממשי על קיום ההליך".

עו"ד מיכאל טאוסיג מוסיף כי "הסיכוי להוצאת צו אנטון פילר נמוך עוד יותר כאשר לבעל יש שותפים או כשהמדובר בר חברת בע"מ, ואנשים הזרים לסכסוך עלולים להיפגע ממתן הצו".

עו"ד דיין-וולפנר מספרת על מקרה שבו ביהמ"ש לענייני משפחה נתן צו אנטון פילר בסכסוך ירושה בדבר חפצי אמנות יקרי ערך שנכללו בעזבונו של אדם, ונותרו בשליטת ידועתו בציבוה. הצו איפשר לילדי המנוח להיכנס לחצרי בת הווג, לצלם, לקטלג ולמספר את יצירות האמנות על מנת למנוע הברחתם.

עו"ד זאב ולנר מספר על מקרה שבו הבעל עסק ביהלומים וטען בבית המשפט כי עסקיו קטנים וכי הוא חסר אמצעים. לבקשת האישה ניתן צו אנטון פילר. מזכיר בית המשפט המחוזי מונה במעמד צד אחד להיכנס למשרדי היהלומן ולתפוס את מחשב החברה ואת כל המסמכים במשרד על מנת לברוק את מצבו הכלכלי האמיתי של הבעל. "זהו צו עם יכולת השפעה עצומה", מציין עו"ד פיני אביב. "אדם יכול לחשוב שהוא העביר מסמכים או רכוש לצד שלישי ולכן הוא מוגן. מסתבר שלא תמיד זה כך".

איור: דוד פולונסקי

צוונג המתמחות בדיני משפחה מסבירות, כי הצווים הזמניים מאפשרים למנוע מהצד שכנגדו הוצאת ההימלט על-ידי יציאה מן הארץ או להבריח ולהסתיר רכוש וכספים או להשמיד מסמכים ועוד, והם ניתנים על-ידי בית המשפט לענייני משפחה או בית הדין הרבני. "הצווים הם זמניים אך הם יכריזים לים לההפך לקבועים בהתאם לנסיבות".

נשק יום הדין

מלבד חבילת הצווים "הרגילה" קיימים שני צווים שהם בבחינת "הרובדבן שקצו" פת": צו "אנטון פילר" וצו "מרווה". שני